

**BUZINKAY GÉZA:
HORÁNSZKY NÁNDOR (1899–1976)¹**

Digitalizálták a Magyar Tudománytörténeti Intézet munkatársai, Gazda István vezetésével, közreműködött: Szállási Árpád

Horánszky Nándor főorvos a Magyar Orvostörténelmi Társaság munkás tagja volt. 1899. december 11-én született Budapesten. 1923-ban Budapesten fejezte be orvosi tanulmányait. Hat évig volt Schaffer Károly mellett gyakornok és tanársegéd, majd az OTI osztályvezető főorvosa. 1940–42-ben a Schwartzter-szanótiumban, illetve a Siestában működött vezető főorvosként. 1942-től nyugdíjazásáig (1969) dolgozott az Ideggondozó Intézetnél mint vezető főorvos. 1945–46-ban ő szervezte meg, illetve szervezte újjá a budai ideggondozást, az ideggondozó hálózatot. Évekig tartó betegsége után 1976. november 30-án hunyt el.

Temetésén kollégái nevében Várady Géza, a Fővárosi Ideggondozó Intézet igazgatója többek között így emlékezett rá:

„Sorsa, élete egybefonódott a magyar elmegyógyászat eddigi sorsával. Dédapja, Schwartzter Ferenc és nagyapja, Babarci Schwartzter Ottó, a hazai tudományos pszichiatria megteremtőinek példáját követve vállalta erkölcsi és szellemi örökségüket, kötelezte el magát az orvoslással, annak is legáldozatosabb szakával, az elmegyógyászattal. Ahogyan az ő nevük egybefonódott és elválaszthatatlanná vált a magyar tudománytörténettel és orvostörténelemmel, ugyanúgy élt Horánszky Nándor együtt a Főváros elmeegészségügyével, mentálhigiénéjével...

Tudott, mert hatalmas tudásanyaggal, kultúrával rendelkezett, akart, mert humanista, együtt érző ember volt. Az itt jelenlevő barátai, kollégái is mindig a bölcs, derűs, baráti és segítőkész munkatársra emlékeznek, akire mindig számíthattak nehéz helyzetekben.

Címre, megkülönböztetésre soha nem vágyott, mint szakmánk szerény munkása élt hivatásának, betegeinek.”

Szakirodalmi munkásságát 1928-ban kezdte meg. Az ötvenes évek végétől orvostörténelmi szakirodalmi dolgozataival jelentkezett, számos esetben az Orvostörténeti Közlemények hasábjain.² Legjelentősebb, összefoglaló jellegű munkája volt az ‘Országos Ideg- és

¹ Forrás: B. G. [Buzinkay Géza]: Horánszky Nándor (1899–1976). = Orvostörténeti Közlemények 78–79 (1976) p. 307.

² Horánszky Nándornak az Orvostörténeti Közleményekben megjelent nagyobb publikációi a következők (– *a szerk. összeáll.*):

Horánszky Nándor: Schwartzter Ferenc és Schwartzter Ottó jelentősége a magyar pszichiatria történetében. = Orvostörténeti Közlemények 15–16 (1959) pp. 81–107.

Horánszky Nándor: Schwartzter Ferenc javaslata 1848-ból az országos tébolyda ügyében. = Orvostörténeti Közlemények 29 (1963) pp. 257–269.

Horánszky Nándor: ifj. Bene Ferenc párizsi útinaplója 1826-ból. = Orvostörténeti Közlemények 54 (1970) pp. 205–214.

Horánszky Nándor: Deák Ferenc lelki alkatának és betegségének befolyása pályájára. = Orvostörténeti Közlemények 64–65 (1972) pp. 13–30.

Elmeógyógyintézet 100 éve' című kötetben³ megjelent fejezete a 19. századi magyar elmeógyógyásatról, egy Deák Ferenc monográfia⁴ és a 'World History of Psychiatry' magyar fejezete.⁵

³ Horánszky Nándor: A magyar elmeógyógyászat a XIX. században. In: Az Országos Ideg- és Elmeógyógyintézet 100 éve. Bp., 1968. pp. 37–53.

⁴ Részlete az Orvostörténeti Közleményekben jelent meg (1972)

⁵ Horánszky Nándor: Hungary. In: John G. Howells (ed.): World History of Psychiatrie. New York, 1975. pp. 291–307.